

Hasılat Tipi Kira Şözleşmelerinde Belge Düzeni hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	B.07.4.DEF.0.74.10.00-010-KV-5
Tarih	25.11.2011

T.C.

BARTIN VALİLİĞİ

Defterdarlık Gelir Müdürlüğü

Sayı : B.07.4.DEF.0.74.10.00-010-KV-5

25/11/2011

Konu : Hasılat Tipi Kira Şözleşmelerinde Belge Düzeni

İlgide kayıtlı özelge talep formu ile İşletmeciliğini yaptığınız, ... Şehirlerarası Otobüs Terminalinin bakım, onarım, temizlik işleri ve otobüs giriş çıkış kontrolleri hizmetleri karşılığında gelir elde ettiğinizi, İl Daimi Encümeni'nin ... tarih ve ... sayılı kararı uyarınca elde edilen gelirin %...'ı ... Belediyesine %...'ı İl Özel İdare Müdürlüğüne gelir kaydedilmesi kararı alındığı, uygulamada otobüs giriş çıkış kontrolleri ... Belediyesi adına kayıtlı yazar kasa fişi ile belgelendirildiği ve tamamının ... Belediyesi Terminal İşletmesine gelir kaydedildiği, İl Özel İdare Müdürlüğünün %...'lık payının ne şekilde belgelendirileceği, elde edilen gelirin ... Belediyesi ile Özel İdare Müdürlüğü arasında ne şekilde ayrıştırılacağı, yazar kasanın ... Belediyesine ait olduğundan kendi payları olan %...'lık bedeli nasıl belgelendirileceği konusunda görüşümüz istenilmektedir.

KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN:

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c)bendinde, iktisadi kamu kuruluşları vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı Kanunun 2nci maddesinin üçüncü

fıkrasında da Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi kamu kuruluşu olduğu; aynı maddenin altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun uygulanmasına ilişkin açıklamalar içeren 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (2.3.1.) bölümünde iktisadi kamu kuruluşlarının ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4.) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu Tebliğin (2.4.) bölümünde de iktisadi işletmenin belirlenmesinde işletmenin belirgin özelliklerinin bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesinin, diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurlarının ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetler olduğu, Kanunun bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek veya vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsamına aldığı, satılan mal veya hizmete ait bedelin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesinin, karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme olma vasfını değiştirmeyeceği açıklanmıştır. Ayrıca kazançsağlamaamacı olmasa dahi işletmenin konusunun ve faaliyetinin, her türlü mal ve hizmet satışı ya da bunlara benzer şekillerde olması ve devamlı surette yapılması durumlarında da dernek veya vakıflara ait iktisadi işletme olduğu kabul edilecektir.

Devlete, il özel idarelerine, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan, sermaye şirketi ve kooperatif dışındaki ticari, sınai ve zirai işletmeler vergilemede eşitlik prensibi uyarınca iktisadi kamu kuruluşu olarak kurumlar vergisi mükellefidirler.

Dolayısıyla, ... İl Özel İdaresinin, tüzel kişiliği itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmamakla birlikte devamlılık arz eden ticari, sınaive zirai faaliyetlerinin bulunması halinde İl Özel İdaresi tüzel kişiliğine bağlı olarak oluşan iktisadi kamu kuruluşlarının kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir.

Diğer taraftan, ... İl Özel İdare Müdürlüğü ile ... Belediyesi arasında yapılan protokol ile söz konusu Şehirler Arası Otobüs Terminalinin mevcut haliyle ... Belediyesi tarafından işletilmesi karşılığında, elde edilecek giriş çıkış ücretinin %...'ının anılan İl Özel İdaresine aktarılması kararlaştırılmıştır.

Buna göre, ... İl Özel İdaresinin hüküm ve tasarrufunda bulunan ve kendi başına iktisadi işletme niteliğinde olan ... Şehirler Arası Otobüs Terminali İşletmesinin ... Belediyesine devri bir iktisadi işletmenin devri niteliğinde olup ticari nitelik arz etmekte olduğundan, giriş çıkış ücretinin %...'ı karşılığında söz konusu iktisadi işletmenin devri dolayısıyla anılan İl Özel İdaresine bağlı olarak oluşacak iktisadi kamu kuruluşu nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekecektir.

KATMA DEĞER VERGİSİ YÖNÜNDEN:

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

- 1/1 inci maddesinde, ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetlerin KDV nin konusunu oluşturduğu,

- 1/3-f maddesinde, ticari, sınai, zirai faaliyet veya serbest meslek faaliyeti kapsamında yapılmasa dahi Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen mal hakların kiralanmasının KDV ye tabi olduğu,

- 1/3-g maddesinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticarî, sınai, zirai ve meslekî nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV ye tabi bulunduğu,

- 4/2 inci maddesinde, bir hizmetin karşılığının bir mal teslimi veya diğer bir hizmet olması halinde bunların her birinin ayrı birer işlem olduğu ve hizmet veya teslim hükümlerine göre ayrı ayrı vergilendirileceği,

- 17/4-d maddesinde, iktisadi işletmelere dahil bulunmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemlerinin KDV den istisna edildiği,

- 20 nci maddesinde, teslim ve hizmet işlemlerinde matrahın bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olduğu, bedel deyiminin ise malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade ettiği,

hükme bağlanmıştır.

Ayrıca KDV Kanununun 1 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına göre, ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyetinin devamlılığı, kapsamı ve niteliği Gelir Vergisi Kanununa göre; Gelir Vergisi Kanununda açıklık bulunmayan hallerde Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuata göre tayin ve tespit edilmekte; bu faaliyetlerin kanunların veya resmi makamların gösterdiği gerek üzerine

yapılması, bunları yapanların hukuki statü ve kişilikleri vergilendirmeye engel teşkil etmemektedir.

... İl Özel İdaresine ait şehirlerarası otobüs terminalinin ... Belediyesi tarafından işletilmesinden elde edilecek gelirin iki idare arasında %...-%... oranında paylaşılması öngörülmüş ise de söz konusu olayda, ... İl Özel İdaresince ... Belediyesine şehirlerarası otobüs terminalinin kiralanması hizmeti sunulmakta olup, bu hizmet ile şehirlerarası otobüs terminalinin işletilmesi kapsamında Belediyesince yapılan teslim ve hizmetlerin ayrı ayrı vergilendirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde,

1) İl Özel İdaresi tarafından şehirlerarası otobüs terminali işletmesinin kiraya verilmesi işleminde bir iktisadi işletme oluşması nedeniyle KDV Kanununun 1/3-g maddesine göre KDV ye tabi tutulacak ve İl Özel idaresi adına KDV mükellefiyeti tesis edilecek ve kiralama işlemine ilişkin olarak İl Özel İdaresi tarafından Belediyesi adına düzenlenecek faturada işlem bedeli üzerinden genel oranda KDV hesaplanacaktır.

2) ... Belediyesinin, kiraladığı şehirlerarası otobüs terminalini işletmesi, KDV Kanununun 1/3-g maddesi uyarınca KDV ye tabidir. Şehirlerarası otobüs terminalinin ... Belediyesi tarafından işletilmesi işlemi, ayrı bir işlem olarak vergilendirileceğinden, söz konusu işletmecilik faaliyetleri kapsamında ... Belediyesi tarafından verilen hizmet bedellerinin tamamı üzerinden KDV hesaplanacaktır.

VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN:

213 sayılı Vergi Usul Kanunun 177 nci maddesine göre; her türlü ticaret şirketleri ve kurumlar vergisine tabi diğer tüzel kişiler birinci sınıf tüccardır. Birinci sınıf tüccarlar ise aynı kanunun 176 ncı maddesine göre bilanço esasına göre defter tutmak zorundadırlar.

Ayrıca, 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 227 inci maddesinde, bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecbur oldukları, 229 uncu maddesinde, fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olduğu, 233 üncü maddesinde de birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedellerini Perakende Satış fişleri, Makineli Kasaların Kayıt Ruloları, Giriş ve yolcu taşıma biletleri ile tevsik olunabileceği açıklanmıştır.

Bu itibarla, terminal işletmenizin otobüs giriş çıkış ücretinden elde ettiği hasılatın %...'lık bölümünün yapılan protokol nedeniyle İl Özel İdaresine aktarılması işleminde anılan idare tarafından işletmenize fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026